

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisii cu post'a în lăintrulu monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străintate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 9.

Sibiu, 31/12 Februaru 1879.

Anulu II.

Gimnasii, academiile de dreptu, universitati.

(Urmare.)

III. Incompatibilitatea, acumularea. A trei'a întrebare pusa de ministrulu Trefort comisiunei juridice este: dacă se mai p'ote suferi și pe viitoriu, că professorii și anume cei dela universitati și academiile, se mai p'orte pe langa professura încă și alte functiuni (acumulare, gramadire.) P'ana acumu adevă professoriloru le stă în voia a se amestecă în ori-ce afaceri publice; mai multi din ei nu se indetulescu numai a fi membri de cluburi politice, ceea ce nu ar avea nimeni dreptu se le inpute; ei inse mergu multu mai departe, căci se duc în adunari electorali, se amesteca grosu în certe și cabale politice, facu calatorii, uneori pe la colegiuri electorali f'orte departate, cu scopu de a castigă voturi și a fi alesi chiaru și prin total'a nimicire a adversariului, adevă prin ospetari, betii, batai, omoruri (P. Ll. Nr. 9), era dupace sunt alesi în diet'a, își perdu totu timpul în comisiunile dietali și în siedintie publice. În totu timpul acela cathedrele lor profesoresci potu fi considerate că vacante, pentru-că erudit'a voce a d'loru professori nu se aude nicaieri; sau dacă totusi se aude vreodata, apoi se sciti că atunci dn. professoru face studentiloru curatu numai lectiuni politice, că se invetie a injurā și insultā prin jurnale pe nationalitati, pe muscali, pe nemti, olachi, serbi, se deifice pe turci, se recomande magiariloru religiunea mohamedana, se sparga ferestrelor ministriloru și ale altorur' omeni, se c'era estermindarea altorur' limbi și impunerea limbei magiare prin fortia, prin tirania (Szathmāry, Verhovay, Vāndory et tutti quanti.) Ministrulu Trefort nu vrea că professorii se si p'erdă mandatulu că deputati, căci ac'asta ar însemnā, că li se vetama libertatea individuale; cere inse, că d'nnii professori c'ati au mancarimea de a face politica mare și c'ati se simtu apti la aceea, se plăt'escă din pungile lor pe professorii sup'lenți cari voru fi numiti la cathedrele lor, pe c'atu timpu densii voru avea a se certā în dieta, în comisiuni, sau a si sparge capetele pe la adunari electorali și ospetie. At'ata și mai multu nimic; pentru-că ar fi mare nedreptate, că d'nnii professori se traga și plata f'icsa, se ia și didactru dela studentii pentru ore de prelegeri pe care nu le facu în classe, ci le facu în dieta pentru diurnele ce tragu acolo.

Dacă mai are locu undeva cunoscut'a sententia, că nu poti sierbi dintru odata la doi domni, apoi ea ilu are acelea.

Din caus'a acestorur' abusuri date pe facia în comisiune și în press'a periodica, mai multi dintre d'nnii professori s'au facutu borsiu de mania asupra ministrului și a membriloru din comisiune, a fostu inse timpul supremu, că miseriile acelea se esa la lumina și acelu desfreu se fia infruntatu cum se cade. Nu de aceea se trimitu tinerii la universitati, pentru-că sub cuventu că d'nnii professori nu t'nu prelegeri, se si p'erdia ani întregi cu alte secaturi, ruinandu si sanetatea propria, compromitendu si viitorulu, saracindu pe parinti prin enormele spese care se ceru, p'ana se faci dintr'unu teneru omu capabile de a si castigă singuru p'anea de t'ote dilele.

Academiile de dreptu. În legatura cu reform'a sistemii dela universitati, comisiunea se convinsese despre marea necesitate de a se ocupā și cu cestiunea academiiloru de dreptu. De altumentrea însuși ministrulu o a întrebatu, dacă afla densa, că actual'a lor organizatiune este buna, și nu mai virtosu contrariulu? Nu ar fi mai bine, că unele academiile se se inchida, și în locul acelor se se mai deschida una a trei'a universitate? Acestea întrebări frementara multu capetele. Spre a p'etrunde usioru în natur'a lor, avemu se scimu, că în Ungari'a și Transilvani'a afara de cele doue facultati de dreptu dela universitati din B.-Pest'a și Clusiu, mai sunt alte treisprediece academiile sau facultati de dreptu. Din acelea 13 sunt 5 ale statului, 2 confessionali rom.-catholice, 5 (di: cinci) confess. calvinesci și 1 evang. luterana. Cei ce cunosc activitatea acelor academiiloru și carii au urmarit'o de c'at'iva ani înc'oc'e, au trebuitu se v'edia, că mai multe din acelea au scapatatu tare și că sunt de prisosu. Causese acelei scapataru sunt mai multe, numerarea lor inse prea ar fi lunga. Aci fia de ajunsu a însemnā numai at'ata, că din conspectele statistice anuali se vede o necurmata scadere a studentiloru juristi asia, c'atu astadi nici-una din acele academiile nu are nici macaru 150 de ascultatori, precum avea de es. p'ana pe la 1867/8 academi'a de dreptu din Sibiu, la care numai romani era câte 80—90 de teneri. În anulu curente numerulu studentiloru dela acelea 13 academiile este: În Presburgu (a statului) 145.

Casovi'a (a statului) 90. Oradea (a stat.) 110. Jaurinu (Raab, a stat.) 68. Sibiu (a stat.) numai 36, dintre cari abia 4 romani. Calocsa (cath.) 46. Cinci-biserici (Pécs, cath.) 38. În cele calvinesci, la Debretinu 124. Kecskemét 61. Maramaros-Szighet 46. Sárospatak 53. Pápa 26. În cea evang. luter. la Eperjes numai 19. Acestea cifre vorbescu cu elocentia mai mare decâtu toti oratorii din diet'a Ungariei. Preste c'at'iva ani d'nnii professori dela unele academiile voru t'inea prelegeri paretiloru.

Noi romanii, cari înainte cu 18 ani cunoscuseram marea necesitate de a ne deschide în Transilvani'a una academia de drepturi curatu roman'escă; noi aceia, cari eramu gat'a se ne d'amu celu din urma fiorinu că ajutoriu pentru studentii de drepturi, noi avemu dreptulu și datorint'a de a ne întrebā cu totii, care potu se fia causele, că de 10 ani înc'oc'e f'iii nostrii nu mai al'erga la facultatea juridica, precum alergasera odini'ora, și că nici noi parintii lor, nu mai suntemu aplecati a i indemnā și incuragiā se si al'ega acea vocatiune. Respunsulu este f'orte usioru, elu ne stă pe budie, sau ascunsu în ânim'a cea amarita. D'ara totu ac'elea trebuie se ne mai punemu și alta întrebare: A perdu tu natiunea n'ost'ra prin aceea, că în cei 10 ani din urma si-a retrasu pe cei mai multi f'ii ai sei dela cursulu de drepturi? Noi amu cutediā se afirmam, că între impregiurarile actuali a le patriei natiunea n'ost'ra prin aceea retragere p'ana acuma nu a perdu tu nimic, ba p'ote că intr'unu întielesu o'recare a castigatu. Recomandam celea cestiuni totorur' barbatiloru nostri competenti, că se binevoiesca a le luā în de apr'ope consideratiune; căci totu mai p'ote veni unu timpu, în care se avemu f'orte mare trebuint'a de ele.

Se mai facu si alte proiecte în B.-Pest'a, între care este și separarea sciintielorur' de statu de cele strictu juridice. Asia numiti juristi de professiune totu se inmultiescu de voia de nevoia, căci dacă lipsescu studentii de drepturi pe la academiile, se inbuldiescu multe sute din ei pe la universitati, anume în B.-Pest'a sunt preste mesura multi. D'ara sciintiele de statu luate în sensulu strinsu, economi'a politica cu ramurele sale, anume sciintia finantielorur' etc. sunt reprezentate în t'ota t'ier'a prin individi f'orte pucini. Nu avemu noi barbati de statu, nu i prea au nici altii. D'ara adeveratele

Foisi'ora „Observatoriului“.

Romeo și Julieta.

De Luigi da Porto.

Traducere de: Fr. Dămă.

(Urmare.)

— Mama, dise d-nei Jeana, se nu ve mirati d'eca refusu de a ve spune caus'a lacrimeloru mele . . . Nici eu n'o cunosc; simtu în sufletulu meu o nespusa induiosiare, care 'mi face viati'a at'atu de trista, în c'atu asiu d'ori se moriu . . . Nu ve potu spune totu nici d-v'ost're, nici tatalui meu . . . Me temu ca nu mi-amu adusu a-minte de vre-unu pecatu ce amu facutu. Ultim'a mea spovedire mi-a facutu multu bine; cu consimtiementulu d-v'ost're me voiu spovedi încă odata. Asemenea, pentru ca vedu ca voiu muri cur'endu, voiu potea luā, că o mangaiare, și grijania.

Dupa doue dile, d-na Jeana, care consimtisese, o ducea însasi la monastirea St. Franciscu. Lasa pe Julieta cu fratele Laurent, dupa ce i recomanda se caute bine printre peccatele f'iceii sale pe acela care o intristā at'atu. Abia esise și Julieta spusese calugarului t'ote nenorocirile ei.

— Ce potu pentru d-tea, copil'a mea? respunde elu. Ur'a între famili'a v'ost'ra și famili'a sotiiului vostru este asia de mare.

— Parinte, respunde nenorocit'a, multu poteti și d'eca ati voi, m'ati ajutā. Inse nu ve ceru de c'atu o gratia. Casatori'a mea se pregatesce în cas'a de placere a tatalui meu, care este afara din orasiu; me voru duce acolo că se perdu ori-ce curagiu de-a me inpotrivi. Candu voiu fi acolo, va sossira acela pe care voiescu se mi'lu dea de sotiu; dati mi otrava, că se scapu de ac'asta nenorocire, crutiandu pe Romeo de o asia rusine. Refusati? Voiti d'era că se moriu cu mai multe suferintie? Atunci me voiu ucide cu pumnalulu! . . .

Vediendu-o în ac'asta stare, fratele Laurent întielesese ca, d'eca nu o va scapā, își face unu inamicu din Romeo.

— Julieto, dise elu, spovedescu jumatatea Veronei, și am unu bunu renume. Nici unu testamentu, nici o inpaciuire nu se face fara midiolocirea mea. De aceea n'asiu voi se me espunu la vre-unu scandalu; n'asiu voi, pentru o avere intr'ega, că se se afle ca m'am amestecat în ac'asta afacere. Inse ve iubescu, pe d-tea și pe Romeo, și sunt gat'a se facu pentru voi ceea ce n'am facutu pentru nimeni. Numai promite mi ca vei pastrā secretulu.

— Dati mi otrava și ve juru ca nu va aflā nimeni . . .

— Nu voiescu se ti dau otrava, reluā elu. Ar fi prea mare pecatu se se ucida o f'eta frum'osa că d-tea. Numai se aibi curagiu de a face ce ti voiu spune și me insarcinezu de a te duce la barbatulu d-tale. Momentulu familiei v'ost're este langa cimitirulu nostru, e la usi'a bisericeii . . . Iea acestu prafu . . . Dupa ce-lu vei bea, vei adormi patru-dieci și optu de ore intr'unu somnu at'atu de adancu, în c'atu celu mai dibaciu medicu te-ar crede m'orta, și în c'atu d-tea insuti, de-steptandu-te, te vei întrebā, d'eca în adeveru n'ai parasitu viati'a . . . Vei fi ingropatu în acelu momentu, de unde te voiu sc'ote la tempu. Vei remanea în chili'a mea p'ana în diu'a candu me voiu duce la Mantua; atunci te voiu ascunde sub sutan'a de calugaru și te voiu duce la barbatulu d-tale . . . Inse nu ti-e frica? Cadavrulu verului d-tale Tibaldo, care a fostu ucisu mai deunadi, va fi culcatu alaturu cu d-tea . . .

— Că se ajungu la Romeo, striga Julieta, asiu trece chiaru prin iadu.

— Atunci, reluā calugarulu, d'eca esti at'atu de curagi'osa, sunt sicuru ca te potu ajutā. Mai antai, scrie lui Romeo și spune i ce am otaritu. D'eca te-ar crede m'orta, desperarea sa i ar însufiā vre-o nebunia, pentru ca sciu ca te iubescu peste mesura. C'ati-va din calugarii nostrii mergu la Mantua. Tramite mi scri-

s'orea d-tale; i o voiu tramite eu, prin unu solu credinciosu.

Fratele Laurent, lasandu pe Julieta, alerga la chili'a lui, de unde se întorse cu o sticlutia plina cu unu prafu f'orte finu.

— Se iai acestu prafu, dise elu, chiaru în n'optea ac'asta, între orele trei și patru de diminetia; se-lu iai fara frica, amestecandu-lu cu pucina apa. Pe la or'a siese va incepe efectulu lui și ce amu otaritu se va face. Inse se nu uiti, se-mi tramiti o scris'ore pentru Romeo.

Julieta ascunse preciosulu prafu și se duse la mam'a sa, care o asteptā:

— Dieu, dise ea, fratele Laurent este celu mai bunu confesore de pe pamentu; mi-a datu at'ata curagiu, în c'atu nici nu 'mi aducu aminte de intristarea mea din trecut.

— Imi pare f'orte bine, scump'a mea, respunde d-na Jeana; iti permitu se-lu ajuti, căci ac'esti calugari sunt f'orte saraci.

Cu aceste vorbe sossira acasa. Julieta era vesela. Antonio si nev'est'a lui nu se mai gandian la iubirea ce li se paruse ca a coprinu ânim'a f'iceii lor; credeau că unu capritiu neesplicabile o intristase și pe aci era se uite de bucuria casatori'a despre care fusese vorba. Inse comitele de Ladronea voia că se afle toti, cine este logodnic'a lui.

D-na Jeana, fiindu cam bolnava, se otari că una din matusele Julietei se conduca pe copila la cas'a de placere a betranului Capuleti. Ea nu se opuse. Sicuru ca tatalu seu o tramite asia cur'endu numai că se o casator'escă cu comitele de Ladronea, Julieta lua prafulu cu densa.

Intr'o n'opte, pe la patru ore, ea chiama pe una dintre femeile sale, crescuta cu densa și pe care o tratā că pe sora, si-i ceru unu paharu cu apa, plang'endu-se ca are o sete mare. I se aduse paharulu, în care aruncā prafulu si-lu beu deodata. Apoi, inaintea slujnicei și matusei sale care se sculasera audindu-o vorbindu, Julieta striga: „Acum sunt sicuru că tatalu

sciintie de statu nu se prea castiga pe la noi, in comune, de si urbane, isolate inse de lumea mare, lipsite de marele folosu de a se poté întorce junimea devotata aceluor sciintie, in societati superiori, intre barbati carii conduc destinele staturiloru. In acelea inse nici nu ajunge cineva numai mergendu dela quartiru pana in classe, si nici numai pe langa burse de câte 4—5 sutisiore. Spre a ne cresce barbati de statu, se ceru cu totulu alte conditiuni si alta supravighiare asupr'a teneriloru dusi in strainatate. Dara in fine, trebuie se batemu si noi catu mai curendu acesta cale, pana acum prea pucinu amblata. (Va urmá.)

Somnulu celu de mórte si desteptarea.

Clusiu 30/18 Ian. Totu ce existe, fia in lumea fisica, fia in cea spirituale, e supusu eterne-loru legi ale naturei. Acestea pretindu pentru existenti'a unui Ce compusu din mai multe organe séu factori, conlucrarea armonica si omogena a toturor organelor séu factoriloru intregitori. Corpulu omenescu, cá cea mai perfecta machina, si orologiulu, se misca si functioneaza dupa totu aceeasi regula si lege. Déca se tocesce séu rumpe vreun'a rotila a orologiulu; déca devine defectuosu vreunu organu intregitoriu alu corpului nostru — incéta miscarea, tângesce si apoi decade cu totulu. Totu acestu procesu ilu aflamu, si in viéti'a spirituale a societatoru omenesci, la familia, la natiune, la statu. Si acestea sunt compuse din factori diferiti, cari isi au fia-care destinatiunea si functiunea sa, ér' miscarea si lucrarea toturor aducu cu sine viéti'a si esistenti'a intregului. Nemiscarea, nefunctionarea, nelucrarea unui dintre factori aduce cu sine tângirea, apoi decaderea intregului.

Unu preceptu statoritu de istoria cu multi secolu inainte de fabul'a lui Meneniu Agrippa despre stomachulu si mânilu corpului omenescu; unu ade-veru eternu, care de candu existe genulu si societatea omenesca, s'au adeveritu preste sute de secolu de mii de ori.

Decaderea aloru diecimi de natiuni mici si mari, care s'au stinsu in decursulu secoliloru, se póte esplicá numai din degenerarea vreunui factoru intregitoriu, din neconlucrarea lui spre sustinerea intregului.

In modu dorerosu se manifesteaza astadi legea acesta eterna si la noi romanii dupa teritoriulu corónei ungueresci; sub consecinti'a ei cea de feru gememu si tângimu de unu deceniu; cá unu blastemu intunecat ne apasa, ne sugruma ea peptulu pe di ce merge totu mai tare.

Unu factoru principale alu vietii nóstre nationale se pare cá a degeneratu, cá nu mai misca, nu functioneaza, nu conlucra pentru esistenti'a intregului. E acelu factoru, in manile carui'a e data crescarea morala si desvoltarea intelectuala a poporului nostru, suntu pastorii, pe carii i-a indatoratu Mantuitoriu se pasca oile Lui.

Intrebarea capitala era pana eri, in unele regiuni mai este si astadi: Sunt pastorii batuti, ori ferecati in lantiuri, ori dóra cãdiuti de

meu nu'mi va dá unu barbatu in contra vointiei mele. Femeile, de si o vedusera aruncandu prafulu in paharu, nu intelesera nimicu si se culcara. Julieta se puse si ea in patu. Alegendu o atitudine care potea se face se credea ca suferise, cu bratiile incrucisiate pe peptu, asteptá cá prafulu se'si produca efectulu. Peste doue ore s'ar fi credutu ca e mórta.

Diminéti'a sossi. Sórele resarise de multu candu slujnicele intrara in odaia stapanei loru si o gasira rece si inmarmurita. Atunci isi adusera aminte de ap'a ce beuse in tempulu noptiei si de curiozele, cuvinte ce pronunciasc, si nu se mai indouira ca prafulu ce aruncase in paharu era otrava. Se pusera pe plansu. „O Julieta, strigá aceia pe care stapana-sa o privia cá pe o sora, bine diceai ca tatalu d-tale nu'ti va dá unu barbatu in contra vointiei d-tale.“

Unu servitoru alerga in orasiu spre a vesti pe Antonio, care sossi tremurandu in odai'a ficei sale si care, vedendu-o lungita pe patu, intielese ca e mórta. Unu medicu, care fu chematu in graba si care trecea de fórt dibaciu, asicura ca de doue ore murise otravita. Acesta scire intristatóre sbura din gura in gura pana la d-na Jeana, care cãdiu cá lipsita de viatia si deodata, dandu unu strigatu ingrozitoru, se scula cá nebuna. Umblá prin casa chie mandu pe fic'a sa iubita:

— Ai muritu, copiliti'a mea, singura odihna a be-tranetiei mele. Cum ai potutu se me parasesci fara a'mi lasá chiaru mangaierea de a fi auditu ultimele tale cuvinte? Asiu fi inchisu scumpii tei ochi... Poteamu se me asteptu ca astu-felu va plecá fic'a mea? O slujnicele mele! ajutati'mi se moru; déca aveti mila in sufletulu vostru, loviti-me, dati'mi lovitur'a mortii; nu lasati acesta grija dorerii mele!

Astu-felu plangea d-na Jeana, inconjurata de femeile ei, care o pusesera in patu si catau in zadaru s'o mangaie.

(Va urmá.)

sinesi in servilismu si in nepasare mortaréti'a? In totu casulu unu adeveru este la lumin'a dilei: Poporulu au ajunsu la starea unei turme respite, resfirate, sfasiate de lupi rapitori, sangele lui suptu de vampiri.

Si ce e mai naturalu decâtu cá se se arunce acestia cu tóta furi'a voracitatiéi loru asupra turmei, ai carei pastori dormu, se spintece, se sugruma, se predeie dupa voi'a loru?

Dara se trecemu la fapte cu logic'a loru cea nedisputabile.

Astadi nu mai e secretu pentru neminea, cá partid'a cea fantasta si totuodata fanatica dintre magiari isi perde timpulu vietiei, isi aplica tóta artea, si sciinti'a si poterea de care póte dispune, singuru si numai spre scopulu de a magiarisá nationalitatile nemagiare de pe teritoriulu corónei ungueresci. Ei sciu si simtu prin instinctu, cá nu voru mai potea tiené multu in lupta cu spiritulu evului; pentru-cá e absurda ilusiunea, cá un'a natiune se jóce astadi rolu de natiune conducátore si potere mare européna prin singur'a virtute de a potea tiné alte 10 milióne de nemagiari in freulu celu de feru alu egemoniei loru politice. Poterea loru se absórbe pana la ultim'a picatura in onerós'a lupta de a sustinea egemoni'a, si in urm'a acesteia aparu in afóra debili si nepotentiosi, — o arena deschisa pentru ori-ce aventurieru. Ei trebuie dara se jóce: va banque! Ori li va succede a face din noi, din germani si sasi, din serbi, ruteni, slavaci si croati — magiari cu sufletu si corpu cu totu; ori trebuie se renuntie la egemoni'a ce o mai tinu astadi cu incoredarea extrema a poteriloru si folosindu orice posibilu medilocu ce le-ar inaintá scopulu.

Un'a mica reprivere asupra decursulu periodu dualisticu ne va convinge pe de plinu, cá numai acesta póte fi situatiunea in care ne aflamu.

Scapandu natiunile nemagiare prin eventualitatile anului 1848 de sub jugulu celu de feru alu feudalismului, a fostu de ajunsu unu deceniu si diumatate de egala suferintia, spre a pune in genunchi pe cei ce erau dedati de secolu a se desmierdá din sudórea altora. Renuntiara deci la ilusiunea loru furibunda de a fi ei singuri domnitorii „globului Ungariei“ si se familiarisara cu ide'a de a inparti domni'a cu vreunu aliatu, pana candu li va ajutá acesta a pune éra piciorulu in scaritia. Aflandu-si ortacu cam de aceeasi panura, se nascu „Unio duarum nationum“; pactulu acela onestu intre doi, care tradusu pe romanesce va se dica: vrei se fii boieru? platesce'mi boieresce; ié un'a tertialitate din datoriile mele, mai tine'mi si unu milionu de baionete. Cá desdaunare iti dau la libera dispositiune 10 milióne de nemagiari; i-ti dau poterea cá se'ti faci legi, si avendu legi, dupa legi se-i restignesci. (Va urmá.)

Ungari'a.

B-Pesta. Scandalele cele mai revoltatórie in diet'a Ungariei nu mai voru se incetiedie. Altí ministrii, cu alta pelitia pe faci'a loru, ar fi lasatu de multu bancile rosii de barsionu si s'aru fi trasu undeva in vreunu coltiu alu lumei, cá se nu mai audia nimeni nimicu despre ei, sau celu pucinu si-ar fi datu dimissiu-ne cá ministrii din Vien'a, la tóte ocaziunile de ura si urgia, pana candu li s'ar fi primitu definitivu. Lectorii nostrii isi aducu bine aminte de tóte casurile din anulu trecut, in care oratorii din opozitiune aruncara mai alesu in faci'a ministrului presiedente Colomanu Tisza totu atátea insulte, care in alte tieri isi cauta satisfactiunea numai in duelluri. In Ungari'a nu este asia, ci: insulta pentru insulta, infamia pentru infamia. Se pare cá in siedinti'a camerei deputatoriloru din 7 Febr. a. c. scandalulu va fi ajunsu la unu gradu, dela care mai diosu abia mai póte cadé onóra unu ministru, ba chiaru si a unui o mu.

In desbaterea din 6 Febr. ministeriulu scapá de bataia numai cu maioritate de 10 voturi, dintre care 8 era ale celor 8 ministrii si 2 dela 2 consiliari de sectiune. Dupa aceea se dete in discussiune noulu imprumutu unguerescu de 100 (una suta) de milióne florini in aur. Comitele Melchioru Lonyay, fostu ministru de finantie si ministru presiedente, ceru amanarea desbaterei si isi motivá propunerea cu diverse temeuri, care loviá mai alesu in ministrulu C. Tisza. Acesta se catraní reu si precum nu scie se crutie pe nimeni intru nimicu, scóse ochii lui Lonyay cu multime de abusuri, cu spese órbe de multe milióne, cu cali ferate facute nu pentru tiéra, ci numai pentru familiile mai multor magnati, mai in scurtu, elu declara, cá culp'a (vin'a) toturor desastreloru tierei se trage numai dela ministeriele si camerele partidei Deakistiloru, cari au domnit pana in a. 1875 si au traitu lume alba din spinarea tierei si din datorii facute cu sutele de milióne. Cu alte cuvinte: ministrulu Col. Tisza scóte pe ministrii deakisti si pe camerele Deakiste de risipitóre criminali. Acumu inse tine-te Tisza! Se sculara mai antai unii din steng'a extrema, cu ei si arménulu Bela Lukács din partid'a fusionata, si tnura ministrului o lectiune intretiesuta cu cifre autentice, pe care credemu cá nu o va uitá in tóta viati'a sa. Mai apoi se incaierá pro-

fesorulu Desideriu Szilágyi de unii deputati gubernamentali, cá Ivanka si altii, scotiendu'i de nisce ómeni ignoranti, de secaturi.

Desbaterile in aceeasi materia se continuara si in 7 Februaru. Atunci deputatulu evreu Helfy (ni se pare de locu de pe la Desiu in Transilvani'a) inpinse discussiunea pe unu terenu, unde abia mai fusese vreodata in acea dieta a Ungariei. Helfy adeca premisse mai antaiu, cá comitele Andrásy are se se face preste pucinu principe, éra Tisza comite (precum se facuse si Lonyay); atunci apoi in loculu marcei (armelor) actuale ale Ungariei, adeca coróna cu crucea, se va pune o parchia desagi, cum ii pórtá cerstorii. Dupa acesteia Helfy citece câteva passage din una scrisóre a lui Ludovicu Kossuth, in care dice: „Suna cá lucru strainu, este inse de a se luá in seriosu, cá eu nu asiu desperá de sórtea tierei nóstre, daca ar incálecá pe cerbicea natiunei unu tiranu cu mana de feru, dara cu fruntea deschisa; dara acesta respiratiune inputita, adormitória, ce ese din acelu formalismu constitutionale, este caus'a, cá câte o partida de simtiemene servili isi copere substitutiunea (rusinea, infami'a = gyalázat) cu masc'a vointiei nationale; acestu pseudo-parlamentarismu, care face specule cu corpulu, cu sufletulu, cu viitoriulu, cu presentulu natiunei, acesta me duce in desperatiune.“ Candu s'au cititu acelea cuvinte, cei 65 deputati din stang'a extrema, kossuthiana si antiaustriaca strigara Eljen Kossuth! Au fostu inse si altii, carii au datu lui Kossuth tóta dreptatea pentru cuvintele acesteia, marturisindu pe facia, cá acesta nu e viatia nici libertate constitutionale, ci despotismu mascatu prin substitiune.

Dupa Helfy venira la cuventu éra si Lonyay si ministrulu Tisza. Ambii isi aruncara in facia specule cu cali ferate, dara mai alesu Tisza lovi amaru pe c. Lonyay, inchiandu apoi cu sententi'a lui Carolu II: „Acestu omu nu a vorbitu nici-odata ceva reu, elu inse nu a facutu nici-odata vreunu bine.“

In acelea dile absentá multi deputati dela dieta; ministeriulu ii chiamá prin telegrafu, dara nu venira, éra altii fugea din sala in momentele votarei. Proiectulu imprumutulu se votá, inse numai cu maioritate de 14 voturi, intre care 8 ministrii, 3 consiliari de sectiune si restulu cine mai scie ce inchinatori voru fi fostu.

Asia dara de 11 ani datori'a propria a Ungariei au ajunsu preste 700 de milione fl.

Romania.

Bucuresci. (Date statistice. Evreii. Monetaria). In fine, dupa câteva ani dela mórtea neuitatulu Dionisiu Popoviciu Martianu, (nascutu in Transilvani'a, studiatu la Vien'a), adeveratulu fundatoru alu statisticei in Romani'a, pe la inceputulu domniei lui Alesandru Joanu Cusa, esira mai de curendu si dela biroulu actuale statisticu, mai multe gruppe de cifre fórt interesante, instructive, si cá se dicemu asia, ingrecate de urmari politice, nationali si sociali. Cifrele oficiali publicate despre starea scóloru in Romani'a s'au reproducu mai deunadi in cele mai multe diarie. Numeratur'a noua a sufleteloru se va incepe preste câteva luni, asta-data cu a Dobrogei inpreuna, se va face, precumu credemu, dupa unele regule national-economice sanetóse, sub strict'a veghiare a ministeriului de esterne. Pana atunci avemu dela biroulu statisticu listele civili din tóta Romani'a pe anulu 1875, adeca de inainte numai cu trei ani, precum era ea atunci, cu districtele din Basarabi'a inpreuna. Din acelea conspecte oficiali aflamu, cá in acelasu anu in tóta Romani'a au fostu:

32.971 parechi de casatorii,
170.571 nasceri de prunci,
140.709 casuri de mórte.

Prin urmare, nascerile au intrecutu mortalitatea cu 29.862 adeca aprópe 30 de mii, de unde poti inchiái, cá poporatiunea Romaniei a inceputu a se inmultí de sinesi asia, cátu ea fóra nici-o migratiune din Transilvani'a ori Bulgari'a in 10 ani cresce cu 300 mii sufete, éra in vreo 25 de ani cu 1 milionu.

Listele civili nu le aflamu grupate dupa nationalitate, ci numai dupa confessiuni religióse, care coincidu si in Romani'a fórt multu cu nationalitatile genetice, in cátu ne potemu orientá bine dupa ele. Asia persónele casatorite au fostu dupa religiune: 61985 gr. resar. orthodoxe, 1448 rom. catholice, 84 protestante, 91 de ritulu armenescu, 108 de sect'a lipoveniloru, 6 mohamedane, 2310 de religiunea mosaica, adeca jidovi.

Pruncii nascuti au fostu 157.837 orthodoxi, 3414 catholici, 279 protestanti, 152 armeni, 510 lipoveni, 8363 israeliti, 16 mohamedani, sum'a 170.581. Dintre israeliti numai 2.048 prunci s'au nascutu in comune rurale (sate), toti ceilalti pe la orasie, unde locuiescu parintii loru.

Numerulu prunciloru naturali (nelegitimi) au fostu 5640, aprópe 1/2 la orasie.

Mortii au fostu totu dupa religiune, 129.974 orthodoxi, 4035 catholici, 311 protestanti, 182 armeni, 472 lipoveni, 60 mohamedani, 5675 jidovi.

Nascerile merita a fi considerate de aprópe, inca si din punctulu de vedere alu protectiunei

politice. Asia dara din 170.571 prunci nascuti au fostu romani, adeca de nationalitate politica romana, fii si fiice indigene naturalisati: 164.629, austriaci si ungureni de sub protectiunea consulatului 3097, russi 988, greci 635, otomani (de diverse confessiuni) 357, germani 283, italieni 125, francesi 60, serbi 53, restulu de diverse nationalitati politice.

Se ne întorcem la evrei. Din acestea cifre se cunoște limpede, că cu indigenarea evreilor se face mai mare spaima, decât este lucrulu în realitate. În acestea cifre sunt trei chiai, după care poți afla usioru numerulu jidovilor locuitori pe teritoriulu Romaniei. Preste această, multimea de jidovi căți se afla sub protectiuni straine, eo ipso nu pôte pretinde nimeni că se fia indigenati, candu chiaru ei pretindu a fi considerati că straini.

Calamitatea cu monet'a rusesca de argintu se îndrepta; rubl'a este scadiuta dela 4 lei (franci) la 3 l, 70 centesime. Într'aceea guvernulu luà mesuri că se se bata mai multe milioane moneta de argintu romanésca, de valóre perfectu egale monetei celei mai bune din Europ'a.

Episcopulu Ioanu Popasu.

(Urmare si fine.)

Inse alegerea această, libera si neinfluentiata, în urm'a propunerii Consiliulu de Ministri ung. reg. nu a obținutu pré înalt'a aprobare.

Inca înainte de a sosi către Congresulu electorale prea înalt'a resolutiune respingătoare, alesulu Archiepiscopu Ioanu Popasu întielegându, că din acest'a incidentia eră se se face în favóre lui óresi-care demonstratiune politica, se departa îndata în dieces'a sa. Remane în eternu memorabile despartirea lui si remasú-bunu luat delà fruntasii clerulu si poporulu întregei Metropoli gr.-or. române cu ocaziunea acestei plecari. În resiedinti'a metropolitana din Sibiu dandu la toti cei presenti binecuvântarea sa arhierésca si sarutandu de repetite-ori pe toti chiaru si pe fostii rivali ai sei, cari înca în ultimele momente avira, facia cu acestu venerabilu barbata, portarea din fabula a asinului cu leulu mortu. Si multiam cu lacrimi în ochi la toti pentru alegere esprimandu-se, că nimenea în această lume nu ia potutu dá o satisfacere mai mare facia cu trecutul seu laboriosu, cu intentiunile sale totdeuna leale si bune, si mai alesu facia cu nenumeratele insulte, ce i s'au fostu facutu din tóte partile, încependu îndata cu denumirea lui de Episcopu.

Isi aduce aminte si astadi cu placere si multumire de acea alegere, observandu numai, că aru fi doritu, că celu pucinu în anii din urma ai vietiei se fia potutu scapá din starea materiala precaria, în care s'a aflatu totdeuna; dara nici această nu pentru sine, ci pentru că se 'si póta terminá cursulu vietiei cu noue bine-faceri, că-ci ilu mostra cugetulu, că nu aru fi facutu destulu pentru biseric'a si natiunea sa.

În cătu pentru favorurile politice si ale poporaratii, densulu a sustinutu, mai sustine si astadi, că cine se suie în susu pe rôt'a favorurilor acestora, pré adeseori cadé repede dreptu în josu, de multe-ori făr'a de a se mai putea sculá. Atari casuri se înnoiescu necontentitu în viét'i'a politica; insa acela, care posede consciinti'a curata a datorintelor înplinite, trebue se supóte neînfrantu insultele si batjocurile dilei.

Sossitu érasu în dieces'a sa, că si cându nu s'aru fi întemplatu nimicu cu persón'a sa, se apucá de nou de lucru. În dieces'a Caransebesulu în anii din urma dela 1870 încóce candidati de invetiatori pentru scótele mai alesu poporale devenisera fôrte rari. Inca trebuea se se substitue si se substitue inca astadi, preoti, cantori, apoi chiaru si alte persóne necalificate la statii de invetiatori. Nu póte fi altcum, că-ci noi romanii gr. or. aveamu în trecutulu numai doue institute pedagogice în Ungari'a, adeca, la Episcopi'a din Aradu si la Archiepiscopi'a din Sibiu, ambele pré îndepartate de dieces'a Caransebesulu, apoi traiulu vietiei în aceste doue cetati este în comparatiune cu traiulu dela orasiile si sate, fôrte scumpu pentru tineri seraci. Aceste împrejurari îngrijeau necontentitu pe Episcopu si acea îngrijire crescea cu atátu mai tare, că nici guvernulu tieriei n'a instituitu nicairi în totu Banatulu macaru unu institutu pedagogicu, necum în limb'a romana, dara nici în alta limba de propunere.

Deci pentru a pregati o surescentia de invetiatori calificati pentru scótele confessionali ale diecesei, conformu vastelor cerintie de astadi, a propusu sinodulu Eparchiei sale în anul 1876 înfiintarea unui institutu pedagogicu cu cursu regulatu de 3 ani. Cu încordarea tuturoru poteriloru sale ia succesu, de si numai — se nu créda omulu — cu o majoritate de fôrte pucine voturi, a obținé aprobarea sinodala a înfiintarii acestei scóle absolute necesare langa diecesa.

Dupace caus'a înfiintarii acestei scóle pedagogice în urm'a unoru denuntiatiuni, deveni pertractata si la In. Ministeriu ung. reg. de culte si instructiune, si dupace éra denuntiantii remasera de rusine, Ministeriulu aprobá înfiintarea acestui institutu. La activarea resp. deschiderea institutulu numai unu parinte, carui'a după asteptari de dieci de ani după unu moscenitoriu trupescu alu lui i s'a nascutu antaiulu pruncu de parte barbatésca, a potutu simti bucuri'a nemarginita a Episcopulu Popasu.

Acestu institutu pedagogicu esista dejá de 2 ani si în anul scolasticu 1878/9 se deschide si cursulu alu 3-lea. Profesorii suntu toti fosti stipendisti ai diecesei, pregatiti cu studii de Universitate, éra 2 au facutu si cursulu practiculu în renumitul seminariu de

invetiatori din Gotha, éra profesorii dela institutul teologicu s'au perfectonatu la Universitatea din Lipsi'a.

În anii din urma episcopulu Popasu a dispusu repararea si adaptarea resiedintiei vechi episcopesci pentru asiediana în ea a institutulu teologicu si pedagogicu diecesanu. În anul 1874 a cumparatu dela Erariulu militariu alta casa în pretiu de 8000 fl. v. a. spre scopuri diecesane.

Se mai putea face înca si alte lucruri bune, déca bunele intentiuni ale Episcopulu nu aru fi reu explicate si paralisate neincetatu de nisce omenii, carii nu suntu în stare de a isi regulá si administrá nici afacerile loru familiari.

În sinódele nóstre convenimú că se dascalimú pe Episcopu, se i dovedimú, că noi suntemú mai întiepleti, mai liberali de cătu elu; ne occupamú de personalitati si lappalii, secaturi, vorbe de claca, adunate de pre strade; i damu apoi de împreuna lucratori ómeni, carii se'i faca necontentitu oppositiune, se-lu spioneze la tóta întreprinderea si fapt'a sa, si acea, déca nu ne convine, apoi o buciunamú în lumea larga de adeverata porcia (vedi Albin'a) si nu socotimú, că suntemú cu totul unilateralu în judecatile nóstre, prin urmare nedrepti si asupritori de omu, candu nu cercetamú lucrulu din tóte punctele de vedere. Episcopulu după natur'a innascuta lui, suferé, tace, si în locu se 'si resbúne, corege cele reu facute si respalesce cu bine la toti căti iau facutu reu, spiritulu adeveratu evangelicu! De multe ori constrinsu de necasuri si coprinsu de oppositiuni necalificabile apostroféza pe opponenti: „Lasati! veti vedea, sunteti tineri, ce va urma după mine; me temu, că veti ajunge éra acolo unde ati fostu.“*)

Întru aceea altii lucra întru disolvarea nóstra, folosindu-se binisioru de neintielegerile dintre noi. Sapiénti sat; cu tóte acestea Episcopulu Popasu a sciutu prin nenumerate circulare a informá si îndrumá pe preotime si invetiatorime în aceste timpuri grele, cum se se póte. Acele informatiuni si inviatii au feritu preotime si pre invetiatori de multe rele. Au fostu atacatu pentru acele circulare, dara pastorulu celu bunu isi pune sufletulu pentru turm'a sa.

Asiu cutedia se afirmu cu tóta convingerea sufletulu meu, că dieces'a Caransebesulu va fi si va remanea orthodoxa si curatu romanésca, daca armatoriulu episcopulu actualu se va interessá de aceea si va lucrá pentru crescerea si fericirea poporulu si a clerulu seu în aceeasi mesura, în care o guberná si i póta grija episcopulu Ioanu Popasu. De altcum numele acestui barbata eclesiasticu ar fi remasu nemuritoriu tocma si în casulu candu ar fi repaosatu înainte de a vedé diecesea Caransebesulu cu ochii sei. Că se tacemú de altele: Gimnasiulu dela Brasiovu si scótele nationali înfiintate în prototopiatulu seu, i asigura nemurirea.**)

Correspondentie particulare ale „Observatoriulu“.

— Beiusiu 1/2 1879. Este lucru cunoscutu la tóta tier'a, că după mórtea episcopulu Olteanu urmata în 29 Novembre 1877, în dieces'a romana aradana si în dominiulu episcopescu de Beiusiu s'au aflatu mari incurcaturu de bani, pretutindene desolatiune si ruina, capitulu si preotime înaprechiate prin intrigele repaosatulu episcopu, care era condusu de unu patriotismu falsu ungurescu, éra în gubernarea diecesei sale s'a tînutu strinsu de axiom'a „divide et impera.“ Dirigentele domeniiale de pre atunci, faimosulu Nedeczky, nepotu alu repaosatulu Deák si fostu administratoru la domeniile fundulu religionariu, inse scoscu din acea functiune într'unu modu nici decum magulitoriu, isi are partea sa mare în tóta desolatiunea domeniiale si în detoriile (103.000) contrase de Olteanu. De aceea cu vreo doui ani înainte de mórtea sa l'a departatu. După mórtea episcopulu, capitulu cá administratorulu legale alu domeniulu episcopescu „sede vacante,“ si-a alesu pe economulu seu în persón'a canoniculu T. Kóváry; capitulu inse a comisú o mare eróre candu cu acea ocaziune nu a reprezentatu la gubernu pre langa trimisulu seu si pre unu civile cá dirigente. Între acestea după cum se vorbesce, Nedeczky ar fi recursu la locurile mai inalte după óre-care postu de subsistentia, ne mai avendu prospecte de a poté fi deputatu în cutare cercu romanescu motivându'si cererea cu aceea, ca a cadutu victima si s'a ruinatu cu întretinerea si curarea bólei lui Fr. Deak. Atunci ministeriulu plesnindu'i prin minte, că dominiulu beiusianu póte deveni, după cum fôrte nimeritu disese „Observatoriulu“ în cutare nru — unu institutu de conservare pentru unele familii decadute, dar protegiate, fára de a mai întrebá pre capitulu, ia mesuri arbitrarie si în Juliú an. trec. ni-lu tramite pre capu cá comisariu ministeriale cu diurna de 10 fl. pe di si pausialie nenumerate.

Pe atunci, cu ocaziunea concursulu, unu cutare domnu asesoru consist. propune în consistoriu, cá capitulu se faca reprezentatiune la ministeriu, si se protesteze cu energia în contra acestei mesuri de trei ori nefericite pentru fundulu vido-orfanale, unde în urm'a unei resolutiuni imperatesci ar fi se incurga totu venitulu intercalare din domeniú; dara dn. vicariu si capitulu crediendu că Nedeczky ar fi omu de influentia mare, în locu se dea propunerea în desbatere meritoria, dechiará siedinti'a de inchisa, si cei presenti stergându'si ochii se potu departá érasu pre unu anu.

Vediendu Nedeczky cu cine are de a face si aflându-se la usia, numai unu pasu i-mai trebiú pána în casa. Asia elu amblá pre la ministeriu cá se fia denu-

*) Adeca: romanii orthodoxi din Banatu voru cadea érasu sub jugulu clerulu serbescu, precum voiá jidovii lui Moise a se întórce érasu la ólele cu carne a le egipteniloru? Întréba Corectorulu.

**) Gimnasiulu dela Brasiovu, acuma, după 28 de ani de candu s'a deschisú I-ma classe, ar meritá se i se scria monographia prin vreunulu dintre profesorii de acolo. Not'a Red.

mitu de directoru domeniiale definitivu, ceea ce a si urmatu îndata, inse coordinatú cu tramisulu capitulu, acaru parere inse elu nici o cere nici o ia în consideratiune, ci face dispositiuni arbitrarie în sensu opusu cu economulu capitulariu. Ambii corespondu cu ministeriulu; relatiunile lui Nedeczky suntu bine primite susu, éra ale canoniculu T. Kóváry desconsiderate. Acesta este apoi bunavointi'a ministeriulu liberalu, si asia în fruntea domeniulu episcopescu dela Beiusiu se afla din grati'a parintesculu gubernu ungurescu unu omu ruinatu, plinu de detorii si executiuni judecatoriesci, ce adeverescu fôrte evidentu indicele judecatoriei locali la liter'a N. Poffimú acumú economia! Nedeczky a trasu cu sine în domeniú si pre padurariulu Treiss, omu nu mai pucinu scapatu, fostu dirigetoriu si în dominiulu episcopulu romano-catolicu de Oradea mare, dar' scosu din functiune cu frumosulu, si asia dominiulu Beiusiulu se face asilulu tuturoru veneticiloru. Acesti doui dirigetori au plati mari, dictate de ministeriu, ambii pána la 8—9000 fl. si pausialii, éra ceialalti dirigetori subalterni cu salariulu anuale de câte 200 fl. suntu condamnatu a mori de fóme.

Acestu Nedeczky se sufelca acumú pe economia, si o incepe cu denegarea competentiei de lemne sistemate pentru preoti si invetiatori romani, asignându-le în padure la preoti în locu de 12 numai câte 4 stanjini, éra invetiatoriloru în locu de 6 numai 1½. Administratorulu capitulare sustiene cu energia dreptulu loru, care esiste de candu este întemeiata dieces'a, după cum aréta cerculariele vechi episcopesci si protocoólele, si la care nu are dreptu de stramutare nici ministeriulu, cu atáta mai pucinu creatur'a sa, mai vertosu sub intercalare.

Unu altu casu de buna economia este, că unu negutiatoriu de porci cu numele Lovasy, care în tomn'a trecuta a cumperatu padure cu ghinda dela domeniú cu unu pretiu óre-care, acum vediendu ca Geschäftulu nu s'a prea platitu, fiendu porcii eftini, a recursu la directiunea domeniulu de aici pentru relaxatiune de 1000 fl. din pretiulu cumpararei. Nedeczky a tramisú recursulu a ministeriu cu comitiv'a sa.

Totu pentru reinbunatatirea economiei domeniiale a cumperatu Nedeczky după cum se dice, dela Moritz Pál 1000 de purcei zapaciti, parchi'a cu 80 fl. atunci candu porcii cei mai buni grasi abea au trecut la tergurile mai din urma 54 fl. parchi'a. Semne bune de economia.

Mai are Nedeczky în pulpitu si o înalta autorisare de a zidi pána la 90.000 fl. nu scimú pre a cui conta? pre a fundulu vido-orfanale? séu pre cont'a datorieloru ce ar fi a se contrage? Voru mai fi si alte absurdi de natur'a acestor'a, dér' le lasu a fi descrise, de aceia, cari sunt mai bine initiati în secretele cancelariei domeniiale, déca voru avea curagiulu si nu-si voru crutiá ostení'a.

„Post tot discrimina rerum“ vediendu si capitulu ca dieu trebile mergu fôrte reu, s'a desteptatu si elu din letargia si în remonstratiunea sa facuta decurandu la ministeriu, insiste pentru denumirea noului episcopu, ceea ce audiendu Nedeczky ar fi esclamatú: „Kapnak az oláhok püspököt, de dominiumot nem.“ Vomú vedé, ca înplinesc va si această, că-ci astadi tóte sunt possibile.

Spiritele suntu fôrte iritate si în urma preotimei cea blanda oradana inca si-ar poté perde patienti'a, si atunci póte va recurge la mesuri desperate.

Videant consules nequid republica detrimenti capiat. Cato censorulu.

Sciri diverse.

— (Necrologu). Capitolulu Metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Juli'a cu adenca intristare face cunoscutu, cumca prea onoratulu în Christosu frate

Joane Chirila,

custode séu eclesiarchu si canonicu alu bisericeii catedrale metropolitane din Blasiu, în urm'a unui mórbu îndelungatu, în 6 I. c. la 5 óre după amiédia, si-a datu sufletulu în man'a Creatoriulu seu, în etate de 76 ani.

Blasiu, 7 Februariu, 1879.

Capitolulu Metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Juli'a.

Fia-i tieren'a usióra si memori'a bine-cuventata!

— (Productiunea musicala) a „Reuniunei de cantari din Sibiu,“ a carei programa o publicaramu în Nr. 7 alu acestui diariu, avú locu precum se anuntiase, Domineca în 9 Februariu a. c.

Voindu a fi laconici, ne-amú margini a dice, că această productiune au întrecutu în modu cătu se póte mai stralucitu, asceptarile cele mai încordate ale numerosulu si distinsulu publicu ascultatoriu, care era compusu numai din membrii activi si ajutatori ai reuniunei si care cu esceptiune de câteva óspeti invitati, era curatu romanescu.

Considerandu inse scurtulu tempu de candu s'au înfiintatu reuniunea de cantari, precum si dificultatile tehnice ce au avutu de a învinge, apoi debutulu ei în publicu merita o deosebita recunoscintia si o lauda bine meritata, care nu i se putea disputá din nici o parte. Proba pentru această a fostu repetitele si entusiasticele aplause ale publiculu multumitu.

Conformu programei, productiunea a fostu introdusa prin doue coruri si adeca „Rogaciunea Romanulu,“ coru de Humpel si „In crângu,“ coru de F. Mendelssohn-Bartholdy. Ambe aceste coruri

au fostu executate cu precisiune si inteligentia, ceea ce proba, ca corulu vocalu isi studiase partea sa cu o seriozitate demna. Mai bine inca au fostu interpretate si nuantiate celelalte doue numere ale corului si adeva „Reintorcerea victorioasa,” coru de H. Bianchi si „Hor'a Severinului,” de L. Wiest. Ambe aceste numere au seceratu aplause frenetice din partea publicului, asia ca ele au trebuit se fia repetate.

Gentil'a d-sióra Mariti'a Bologna prin executarea piesei „Nocturno” de Th. Döhler ne oferí placerea de a face cunoscint'a unei pianiste eminente, ce scie a invinge cu o dexteritate surprindietóre dificultatile tehnice ale instrumentului seu, pre langa care mai adaogemu si acelu meritu nici-decum secundariu pentru o pianista, ca scie a jucá cu ánima si a interpretá cu multu sentimentu intentiunile componistului. Amabil'a d-sióra Elena Adamoviciu, nepót'a dómnei Judita Mace-lariu, a seceratu vii si incuragiátóre aplause pentru doiós'a espressioni cu care a cantatu „Dorul de calatoria” de V. Alessandri, music'a de A. Cohen. Dificilulu tertzett din oper'a „Fidelio” de L. van Beethoven executatu de dóm'n'a Ana Moga, nasc. Bologna, baroness'a Elena B. L. Popu si d-lu Petru Ciora ne-au oferitu ocaziune a gustá placerea unui ensemble de voci catu se póte mai armoniosu si nimeritu in tóte privintiele. In junele stud. V. Rosca, fiulu d-lui senatoru si asesoru P. Rosca, care a executatu o fantasia dupa motive din oper'a „Traviata” de H. Alard, facuramu cunoscint'a unui violinistu inteligentu si de bune sperantie. Cele trei coruri si ari'a din melodramulu „Preciosa” de C. M. Weber au fostu fóra contradicere punctulu de culminatiune alu acestei prea interesante productiuni musicale. Cu deosebire ari'a cantata de baroness'a Elena B. L. Popu a fostu unu admirabile margaritariu de musica vocala, prin care ilustr'a si atátu de simpatic'a cantarétia cu vocea ei angeresca si de unu timbru neimitabile a reportatu unu triumfu atátu de completu, in cátu nu hesitamu a'i oferi din parte-ne cunun'a de lauri cuvenita unei artiste. Este de prisosu a mai adaoge, ca aplause publicului au fostu entusiastice si prelungite. Unu mare si neiertatu peccatu amu comite, déca incheindu acésta dare de séma fugitiva si necompleta, nu ne-amu grabi a aduce omagieile nóstre cele mai respectuóse dómnei Minerva A. Brote nascuta Dragici, pentru admirabilulu tactu si sange rece cu care a acompaniatu pe piano fantasi'a din „Traviata,” precum si cele trei coruri si ari'a din melodramulu „Preciosa.” Joculu dómnei Brote a fostu de o sigurantia atátu de suverana si de o precisiune atátu de perfecta, in cátu ne pare a dice prea pucinu, déca o vomu numi, in terminulu artei, una din cele mai consumate pianiste ce amu cunoscutu pana acuma intre damele romane.

In fine ne simtimu datori a multiami din ánima comitetului dirigente alu reuniunei, alu carui presedinte este d. Dr. A. Brote pentru zelulu, perseverantia si bunulu gustu ce au desvoltatu in acésta frumoasa si laudabila intreprindere, careia i dorimu progresulu celu mai fericitu si o lunga durata.

Parassindu sal'a in care avú locu productiunea musicala, o amu facutu cu ánima incantata si cu dorulu de a potea asistá catu de desu la astufeliu de productiuni romanesci, care sunt in stare a ne mări amorulu si a ne desvoltá gustulu pentru arte, inspirandune totuodata unu nobilu sentimentu de mandrie nationala.

— (Aviso!) Din parte competenta ni se inpartasieste, ca din cause neprevedute, petrecerea sociala-familiara ce se proiectase pe diu'a de 17 l. c. s'au amanatu pe tempu nedeterminatu.

— (Soirée cu jocu) se va tienea in 4/16 Febr. a. c. in Beliu. Venitulu acestei petreceri este destinatu in folosulu scólei gr. or. de acolo.

— (Reutate ori nesciintia?) Nu amu potutu

afá de siguru, daca redactorulu dela „Kelet” din Clusiu este de legea mosaica, sau de legea calvinésca. Ceea ce scie totu publiculu romanescu este, ca acelu diariu isi bate jocu la tóte ocaziunile de religiunea si de ritulu bisericeii resaritului. Mai antierti pretindea, cá parochulu din St. Mihaiu se fia aruncatu in temnitia, pentru-cá cítesce ómeniloru bolnavi rogatiunile de exorcismu a le santiloru parinti Vasilie celu mare, Ioanu Gura-de auru si Gregorie. Astadi éra acelasu diariu, totu-deauna hostile (vrasmasiu), are impertinenti'a de a pretinde, cá preotimea se nu faca sub ceriulu liberu servitiulu dumnediescu de santirea apei (Bobotéza, Apa-botéza, sau si numai asia numit'a Osfestania la vreuna cruce, ori fántana, sau primaver'a rogatiuni publice afara la campu, cá si la romano-catholici processiunile publice.) „Kelet” adeva vrea a sci, cá in comun'a Kaltwasser-Apa-rece, vediendu preotii cá bol'a diferitit omóra mereu, au esitu cu crucele si dupace au facutu rogatiuni siepte insi, toti omenii mari si mici, au sarutatu o cruce, de unde apoi s'au infectatu si mai multi, in cátu preste câteva dile au mai moritu 11 insi, si s'au bolnavitu din 900 locuitori 150 insi.

Daca reutatea redactorului din Clusiu ilu lasá se intrebe, ce rogatiuni au fostu acelea, apoi avea acolea pe locu doi protopopi romanesci de ambele confessiuni si pe altu preotu dr. Grig. Silasi, professoru de limb'a si literatur'a romanésca la universitate. Totu asia pe ddni redactori ai diarielor germane din Sibiu nu 'iar fi dorutu gur'a, daca mai inainte de a fi pacaliti de cátra „Kelet”, ar fi intrebatu pe ori-care dintre membrii consistoriului metropolitanu din locu.

Din partea nóstra, noi avemu dreptulu se intrebamu pe „Kelet”: Pentru-ce din câteva sate curatu secuiesci, s'a stinsu mai tóta generatiunea prunciloru, tocma cá si din unele romanesci. Pentru-ce in Clusiu celu cu medici numerosi si cu facultati, in a. 1877 au fostu 124, in a. 1878 alti 283 morti de diferitit si totu numai de acelasi morbu bolnavi preste 900 de insi. Cádi din aceia au sarutatu crucea romanésca? — Ei, dieu, dara „Kelet” s'ar întórce bucurosu la legea selbatica din dilele lui Rákoczy: „Az oláh popák pedig ne afuriszáljanak.” Cu tóta calvini'a, se temu óre dumnealoru de anathemele romanesci?

— (Unu valetu-marchisu) este titlulu unei istorióre romantice, care circulédia in diariiele din Parisu si pe care o aflamu reproducu in „Press'a”. Éta istorióra:

In deminétia dilei de 18 Ianuariu comisariulu de politie din quartierulu St.-Honoré a petruncu intr'unu micu hotelu din arondismentulu seu si a procedatu la arestarea d-lui marchisu de W . . . , in fati'a unei tinere ce traia cu densulu si care póta in nobleti'a germana unu nume din cele mai cunoscute.

Se pare, ca pretinsulu marchisu de W . . . nu este altulu decatu unu anume Karl, valetu (servitoriu) alu baronului de K . . . in Austri'a, caruia succese a furá pre fét'a unui principe austriacu, vecinulu baronului, in serviciulu caruia se afá.

Falsulu marchisu de W . . . , ajunsese se pare, a face pe tiner'a principesa se crédia, ca rolulu de valetu ce inplinea pe langa baronulu de K . . . nu era decatu o deghisare; ca acésta deghisare n'avea altu scopu, de catu de a se apropiá de dens'a, pe care o admirase o luna inainte in Vien'a si de care nu voiá se traiésca departatu.

Karl n'a luatú numai pe mostenitóreá nobilei familii de Z . . . , dar' a furatu inca din cuti'a domnului seu 6000 fl.

Douedeci si patru óre dupa disparitiunea celoru doi amoresati, tatalu tinerei principese sossia la Vien'a, insotitu de baronulu de K . . . , si o indouita reclamare s'a depusu la politie: un'a pentru pacalirea minorenei, ceealalta pentru escrocherie (furtu).

Cei doi gentilomi apartienu lunei mari germane. Scandalulu facú se intielege mare vuetu; politia fú pusa in pecióre si arestari imediate nu intardiara a face cunoscutu, ca fugarii luasera drumulu Parisului.

In diu'a de 17 Ianuariu, doi agenti austriaci se infacisara la prefectur'a politiei si au fostu pusi indata in raportu cu d. Jacobu, si a dou'a di valetulu Karl a fostu descoperitu, cu totu pseudonimulu marchisului de W . . . Karl a fostu pusu la inchisóre, pana candu formalitatile internationale voru permite se compare inaintea justitiei tieri sale.

Preturile cerealielor

si altoru obiecte de traiu au fostu la
11 Februariu in Sibiu:

Gráu, dupa cualitati	1 hectolitru fl.	5.20—6.—
Gráu, amestecat	1 „ „	4.30—4.90
Secara	1 „ „	3.60—4.—
Papusiou	1 „ „	3.—3.40
Ordiu	1 „ „	4.—
Ovesu	1 „ „	1.70—2.10
Cartofi	1 „ „	1.25—1.75
Mazare	1 „ „	5.—
Linte	1 „ „	10.—
Fasole	1 „ „	5.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	35.—
Untura (unsóre topita)	1 „ „	27.50
Carne de vita	1 „ „	—40
Oua 10 de	1 „ „	—25

Cursuri de Bucuresti in Lei noi (franci).

3 Februarie.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	1.	99.—b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„	103.— „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„	98.— „
Creditu fonciariu (hipot.) ruralu cu 7%	„	92.— „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„	83.— „
Imprumutulu municipale non (alu capit.) din 1875 cu 8%	„	96.— „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„	177.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„	28.87 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„	83.50 „
Dacia, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„	200.— „
Romani'a. Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„	80.— „

!Unu maieru de vendiare!

Unu maieru in Sibiu, in positiune fórté favorabila, proviedutu cu mai multe locuinte, edificii economice, gradina si fenatiu, se vinde din mana libera. Informatiuni se potu luá dela: Dr. Aureliu Isacu, advocatu in Clusiu. (60) 3—5

Nr. 56 ex 1879.

(61) 3—3

Publicatiune.

Se aduce la cunoscintia publica, cá scaldele minerale din Sangiorgiu*) se esarendeaza prin licitatiune publica pe 5 ani si anume: din 1-ma Martie 1879 pana la finea lui Decembre 1883.

Licitatiunea se va tienea in opidulu Sangiorgiu in 15 Fauru 1879 st. n. antermediane la 10 óre. Pretiulu eschiamarei pe anu e 800 fl. v. a.

Licitantele are a depune, spre a potea licitá — vadiulu de 10 % alu pretiului eschiamarei, la Primari'a opidana din locu.

Oferte sigilate, timbrate si proviedute cu vadiulu prescisu, se primescu pana in 14 Fauru a. c.

Conditunile de licitatiune se potu vedea in cancelari'a opidana din Sangiorgiu.

Sangiorgiu, in 22 Ianuariu 1879.

Primari'a opidana.

*) Aprópe de Nasaudu, cá-ci comune cu nume St. Giorgiu se afla in Transilvani'a 9.

Morburi de pieptu si plumani

de ori-ce natura se curéza siguru prin

Allopulu de plante Schneeberg a l. Wilhelm pregatitu dupa prescrierea medicului, si se capeta de la Franz Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen. Suculu acest'a s'a doveditu de bunu pentru dorerile de grumazu si pieptu, gripa, ragusiéla, tusa si trózna. Multi cumperatori marturisescu, ca numai suculu acestui-a au a-si multiami somnulu placutu.

Escellentu este suculu acest'a, cá preservativa pe tempu neguros si aspru.

In urm'a gustului fórté placutu copiiloru este fosositoru, celui-ce suferu de plumani inse, o trebuintia; cantaretiloru si oratoriloru contra vocii inchise séu ragusite, unu midilocu necesariu.

Multime de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovéda despre effectulu extraordinariu alu acestui sucu este, ca cons. de curte de d. prof. Opolzer, rectorulu magn. la universitatea c. r. din Vien'a, ilu folosese cu celu mai bunu succesu in spitalu, precumu si la persóne private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu si s'a prescisu adese suculu acesta de multi alti medici indigeni si din strainatate. Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu urmatórele scrisori recunoscutóre:

Testimoniu.

Fiiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani in tusa magarésca in asia mesura, in cátu me temeam cá nu cumu-va se se innee; intru ace'a a slabitu cu totulu si a fostu atátu de debilu, in cátu abia stá pre petióre. Atunci mi-s'a recomandat allopulu de plante de Schneeberg, si multiamita acestui midilocu minunatu, indata dupa intrebuintiarea primei sticle a mai inacetatu tusa, dupa a dou'a sticle cantá bene afóra copilulu, a venitú la potere si de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu in câteva dile, prein midiloculu acest'a, de o tusa mare si ragusiéla.

Deci cu multiamita sincera estraduu acestu testimoniu, pentru curarea rapede si miraculósa a copiiloru mei si dorescu cá acestu midilocu se devina cunoscutu si folositu in tóte partile prein omenimea suferinda.

Flatz, 6. Martiu 1855.

Anton Just.

Laurentiu Scheibenreif, primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite cátu mai in graba inca 4 sticle dein renumitulu D-tale Allopulu de planta, dupa folosirea aloru 2 sticle afu cá doreru de pieptu si gutu, pre cumu si respiratiunea scurta se micisóreza pre di ce merge, pentru ace'a me

adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, in sperarea de a capatá dein celu mai próspetu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tóta stim'a se subséma

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopulu de plante Schneeberg este unu medicamentu fórté usiatoriu pentru doreri de pieptu, asthma, hectica, tusa, cataru, si este de recomandat in casuri de astfeliu de bóle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. Feschl.

D-lui L. Cantily, apotecariu in Graz.

Onor. Dle! Folosindu in desiertu diferite midilóce pentru doreru de pieptu, de carea suferiam greu de 2 ani, am cercatu si cu o butelia de allopulu de plante Schneeberg anuciatu de d-ta, care se póte recomanda pe siguru la toti heticii; pentru-ca, dupa intrebuintiarea celui d'antai exemplariu amu sentitu usiorare, si dupa-ce am mai cercatu cu 2 sticle din acésta medicina minunata, sanetatea mi se restaurá de deplinu. Multiamindu-si Dlu meu, din tóta anim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857.

W. J. Pock.

Domnulu meu!

(21) 31

Dupa-ce prin intrebuintiarea allopului d-tale amu scapatu cu totulu de tusea 'mea si de ragusiéla impregnata cu aceea, de care suferisem septemani si totu odata in urmarea binefacutóreloru rezultate ale acestui allopulu minunatu de plante mi-am recastigatu si vocea de mai nainte, me sentitu fórté obligatu a Ti multiami din tóta anim'a pentru acésta inventiune salutaru, cum si a recomanda acésta medicina probata, dupa a mea convictiune, la toti cáti suferu de pieptu si mai vortosu cantaretiloru. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857.

Joanu Bauer, docente.

Informatiunea despre folosire se alatura la fia-care sticle. Pretiulu unei sticle 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetarea se computa cu 20 cr.

Depositulu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu in Neunkirchen.

Allopulu de plante genuinu se mai afla in Sabiu: Friedrich Thalmayer, comerciante. Aradu: F. Tones & Comp. Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu. Alba-Julia, Juliu Fröhlich, apotecariu. Clusiu: Ed. Valentin, apotecariu. Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu. Sighisior'a: J. B. Teutsch, comerciante.

Tipariulu lui W. Krafft in Sibiu.

Editoru si redactoru respons. G. Baritiu in Sibiu.